

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlemény és küldemény intézendő, Kis-Csapó-utca 373. sz.</p>
--	--	--

Városi és főiskolai nyilvános olvasóterem.

Már régolta szóban forgott a főiskola intéző köreiből egy a debreczeni főiskolai anyakönyvtárral kapcsolatban levő városi és főiskolai nyilvános olvasóterem felállítására. Boldog emlékezetű főgondnokunk gróf Degenfeld már személyesen megvizsgálta a főiskolának ezen célra átalakítható helyiségeit, és csak halála gátolta meg a kezdeményezés megindításában.

A legközelebbi egyházkerületi gyűlés ez ügyben hozott határozata végre — a könyvtári bizottság jelentése alapján — csakugyan elfogadta az eszmét és az előkészületek megtételét elrendelte.

Nem tudnánk a tanuló ifjúságra áldásosabb, a főiskolának és a tudománynak kincseit jótékonyabban közvetítő, városunk miveltégi haladását hatalmasabban és igazabban jelző és emelő alkotást csak felemlíteni sem. — Nem volt a főiskolai könyvtár elzárva a tanuló ifjúság előtt eddig sem, sőt a mennyiben a könyvtári anyag biztonsági tekintetei határokat nem szabtak, a dolog természete szerint meg volt könnyítve a könyvek használata mind az ifjúságnak, mind a vidék — különösen a vidéki lelkészek, — mind városunk mivelt közönségének. De azért őszintén bevallhatjuk, hogy az ifjúság szellemi szükségeinek és önképzési méltó igényeinek a főiskolai könyvtár az eddigi használat szerint a legjobb szándékkal sem tehetett eleget és nem is fog eleget tehetni mindaddig, míg nyilvános olvasóterem berendezve nem lesz. Pedig a könyveknek a tanulói lakszobákba használatra kiadása miatt a könyvtári állomány csak annyi, sőt több kopásnak, megkárosodásnak volt kitéve, mintha olvasóteremben sokkal többek által lett volna használva.

És mit mondjunk a városi közönség kényelméről és igényeiről. Egy 50,000 lakosú városnak a mai időben általában culturalis szüksége, hogy egy nyilvános könyvtára, más szóval olvasóterme legyen; kaszinóknak, kluboknak, köröknek, kölesönkönyvtáraknak nagyrészt szépirodalmi (az is leginkább csak regény) vagy egyes szakokba

vágó kisebb könyvtárai távolról sem felelnek meg a miveltég solidabb és általánosabb igényeinek. Debreczennél pedig, mely a magyar és protestáns művelődés terén oly régi és nevezetes multtal, egy háromszázados főiskolával bir, nem csak culturalis folyó szükséglet egy nyilvános könyvtár felállítására, hanem egyenesen a városnak és a főiskolának multja, de egyszersmind jövője által is parancsolt becsületbeli kérdés.

Annyival inkább, mert ezen olvasóterem felállításához a legszükségesebb kellékek már nagy részben a főiskolában készen, adva vannak. Van tágas és alkalmas helyiség, a főiskolában egyik legnagyobb utcái első emeleti terem, mely csak a szükséges könyvszekrény és butor-felszerelésre vár, a melybe, a mellett hogy 50—60 embernek alkalmas dolgozóhelyet ad, mint kézi könyvtárba az anyakönyvtárból 8—10 ezer kötetet a leghasználtabb szakokból el lehet helyezni. Van a főiskolának kezelő könyvtárnoka, ki majdnem teljes munkaerejével áthelyezhető az olvasóterembe, lesz, ha az olvasóterem életbe lép, egy az ifjúság köréből választandó segéd-könyvtárnoka és egy intelligens könyvtári szolgálója.

És mily körben és mily czímmel lenne czélszerű városunkban és főiskolánkban egy ilyen olvasóterem felállítása? Valyon helyes volna-e csupán a főiskolai tanuló ifjúság számára és használatára rendezni be azt? Ez, azt hiszem, helytelen, sőt a városi közönségre, a mely e főiskolának mindig egyik főpártfogója volt, egyenesen sérelmes intézkedés lenne. Óhajtandó, hogy az „nyilvános városi és főiskolai könyvtári dolgozó terem“ legyen, a melynek természetesen nem csak az azon teremben elhelyezendő kézikönyvtár, hanem az egész anyakönyvtár rendelkezésére állana, és a mely bizonyos meghatározott órákban az egész városi mivelt közönség, eshetőleg nők által is teljes szabadsággal és jogosultsággal hozzáférhető lenne. Ezt kívánja a város közönségének érdeke, a város reputációja, mely város nem maradhat el — a több nyilvános könyvtárral bíró fővárost nem is említve — Kolozsvár, Szeged, Nagyszombat stb. városok mögött, a melyekben már mind nyilvános könyvtárak vannak.

És miből áll, mennyi és milyen az áldozat, a melyet ezen olvasóterem felállítására a főiskolának és Debreczen városának hozni kellene? A főiskola nem csak a könyvtárat, az olvasóterem helyiségét adja, hanem adja évenként az anyakönyvfár könyvei beszerzésére fordíthatni szokott 1000 forintot, ezenkívül fedezi a szükséges könyvtári személyzet fizetését. És mit kérne a főiskola a várostól?

Szeged városa egy nagylelkű adományozó ajándékából ingyen kapta a Somogyi-féle nyilvános könyvtárat, de a város adott annak épületet, ő fizeti a könyvtári személyzetet és évenként nem tudom mennyi összeget ad a könyvtár gyarapítására. A főiskola, illetőleg a Tiszántúli Egyházkerület nem kér egyebet, aligha fog többet kérni, mint a városi és főiskolai nyilvános olvasóterem butorzatának, könyvszekrényeknek, asztaloknak stb. berendezését egyszer mindenkorra és évenként 5—600 forintot, mely könyvek beszerzésére fordíthatnék azon 1000 forint mellett, a mely mai időben egy tekintélyesebb nyilvános könyvtár évi dotációjára elégtelen.

Bizton reméljük Debreczen városának nemes közönységétől és tanácsától, hogy a midőn e tárgyban a főiskolai felső hatóság megkeresi, ezen a város miveltségi reputációját oly mélyen érintő kérdésben nem fog rideg választ adni, hanem ezen alkalmat is megragadja városunk és főiskolánk miveltségi színvonalának emelésére.

G. K.

Esperesi székfoglaló beszéd,

tartotta a n.-károlyi ev. ref. egyházmegye 1885. máj. 6-kán Nagy-Károlyban tartott közgyűlésén Segesvári József elválasztott esperes.

Nagytiszteletű egyházmegyei közgyűlés!

Mielőtt megköszöném a n. t. egyházmegyének bennem helyezett bizodalját, nem titkolhatom el azt, a mit e perczben szívemben érzek, hogy t. i. azáltal, hogy e helyre léptem, nagy következtelenségbe jöttem önmagammal. — Igen! mert volt oly idő — és ezen idő első ifjúságomban volt, — midőn látva, különösen ezen mi egyházmegyénkben, az esperesi hivatal viselésével járó sok bajt és kellemetlenséget, feltettem és elhatároztam magamban, hogy ha valaha ezen hivatalra netalán megválasztatnám is, én ezt soha, semmi szín alatt elfogadni nem fogom. — És ha most mégis amaz ifjúkori elhatározásom ellenére a felém irányult bizalomnak engedek, ezen következtelenségre nézve nem menthetem magamat egyébbel, mintha azt mondom az apostol szavaival: „akkor úgy szóltam, mint gyermek, úgy érttem, mint gyermek, úgy gondolkodtam, mint gyermek, — minekutána pedig férfivá lettem, elhagytam a gyermekhez illendő gondolatokat,“ — mert megtanultam, hogy aki a Krisztusnak, az ő ügyének szolgálni kíván, szolgálni hivatva van, annak legelső kötelessége önmagát megtagadni.

Tudom n. t. egyházmegyei közgyűlés, hogy ezen új hivatalomban én sem fogok mindenkinek egyaránt tetszeni, sőt készen vagyok arra is, hogy velem is megtörténik majd az, ami minden hivatali elődeimmal megtörtént, hogy t. i. egyszer vagy máskor, egyben vagy másban reám fogják dobni a kárhoztatás követ. — De hiszen ez nem is lehet másképen. — Oly sok egymással ellentétes érdekek várják rendesen épen az esperesi hivataltól kielégítettésüket, hogy azoknak lehetetlen minden irányban, a különböző egyéni kívánalmak szerint megfelelni, — lehetetlen azokat úgy teljesíteni, hogy az esperes eljárása egyik vagy másik oldalról neheztelést, kárhoztatást ne vonjon magára.

Mindezt azért tartottam szükségesnek elmondani, hogy meggyőzzem a n. t. egyházm. közgyűlést arról, miszerint az által, hogy e helyet elfoglalom, nem tisztességet keresek, nem hiu dicsőségre vágyom, hanem egyfelől kötelességet teljesítek, másfelől pedig áldozatot hozok, — éltem nyugalmát hozom a közügyeknek áldozatul!

A mi n. t. egyhm. közgyűlés, a jövőt illeti: én a jövőre nézve programot nem adok, nagyhangú ígéretek nem teszek, — különben is azt tartom a költővel, hogy — „minden szónál szebben beszél a tett.“ — Az egyedüli program, melyet magam elé kitűzök, az a közönségesen ismert esküforma, melyet majd a főtiszt. egyházkerületi gyűlésen le kell tennem; ahhoz és annak alapján az egyházi törvényekhez szigoruan ragaszkodni, azokat megtartani s másokkal is megtartatni, lesz hivataloskodásom legfőbb feladata.

És most itt volna a helye és ideje, hogy megköszönvén a n. t. egyházmegyének bennem helyezett s általam mindenestre nagyrabecsült bizodalját, egyszersmind kegyelettel emlékezzem meg bődögült hivatali elődömről, ki az egyházmegye folytonos és csaknem osztatlan bizalma által támogatva, 20 hosszú éven keresztül viselte az esperesi hivatal terheit. Mielőtt azonban ezt tenném, örömmre szolgál kijelenthetni, miszerint mindazon, az erkölcsi jellemben mélyen vágó és roszakaratot feltételező híresztelések, melyek róla élte vége felé, sőt halálakor is terjesztettek, merő kohlományoknak bizonyultak be. Igaz, hogy van sok hiány, van mulasztás, van rendtelenség elég, de a hiány fedezve lesz s megnyugtatóul kijelenthetem, hogy a még ki nem fizetett segélypénzek ez ülés végeztével az illetőknek az örökösök megbízottja által azonnal ki fognak fizettetni. — Szerettük volna a bődögültat különösen az utóbbi években erélyesebbnek, pontosabbnak látni, — de ha az öregségnek minden gyengesége, gyarlósága meg volt is benne, egy, — a roszakarat, nem volt meg soha, s épen azért azt hiszem, hogy semmi erőszakot nem teszünk lelkünk ismeretén, — ha szokás szerint — egy lapot szentelünk jegyzőkönyvünkben az ő emlékének.

Az mindenestre igaz, mélyen tisztelt közgyűlés, hogy ha rendes körülmények között is nagy feladatnak néz elébe az, a ki az esperesi hivatalt elvállalja, úgy én reám a mostani körülmények között sokszoros nehézségű feladat vár, melyet hogy megoldhassak, szabad legyen kérnem először is nagyságodnak, mint nálam tapasztaltabb elnöktársamnak bölcs támogatását; szabad legyen kérnem az igen tisztelt tanácsbírói karnak, ugyszinte az összes érdekletteknek részrehajlatlan igazságszeretetét és közremunkálását.

Mindenek felett pedig téged kérlek Istenem! hogy di-

csőítsd meg a te erődöt az én erőtlenségemben, — adj nékem kegyelmet, hogy a reám bízott munkát hiven végezhessem és a te anyaszentegyházad dolgainak egyik hű sáfára lehessek!

Áldd meg a gyülekezeteket, melyeket gondviselésre bízál, áldd meg azokban a nagyokat és kicsinyeket, áldd meg az előjárókat, hogy bölcseséggel vezéreljék a népet, hogy ekképen mindenek ékesen és jórenddel ténjenek!

Áldd meg a lelkipásztorokat, kiket a te hiveid lelki gondozására elhívtál, — oh! add nekik szent lelkedet, hogy hű szolgálai lehessenek akaratódnak s tisztán hirdessék az ígét, mind alkalmatos, mind alkalmatlan időben.

Áldd meg a tanítókat is, segítsd, gyámolítsd őket nemes munkáikban, hogy a te anyaszentegyházad veteményes kertjeit, az iskolákat hiven, odaadással műveljék, — arra törekedvén, hogy minden bölcseségnek kezdete legyen azokban az Urnak félelme!

Áldd meg oh Atyánk! mindazokat, kiket anyaszentegyházad örállóivá tettél, — oh! adj nekik — te szolgálidnak — értelmes szívet, hogy szeretettel és bölcseséggel kormányozzák a te népedet, irtsák a bűnt, terjeszték a szent életet, — hogy így a te szent fiadnak, a mi Megváltónknak tudománya diadalt vegyen e földön, és a mi hitünknek világossága úgy fénylik az emberek előtt, hogy mások is látván jó cselekedeteinket, dicsőítsenek Téged, — Atyánkat, Istenünket. Amen.

Válasz „az én receptem“ írójának.

Mindenekelőtt kijelentem, hogy e válaszom első és utolsó ezen tárgyban, — s megvallom, hogy ha az igen t. cikkíró ur, receptjének kiállítását alkalmából csak a dolog érdeméhez szól, s mellékesen egyedül csak kicsinységgel foglalkozik, hogy úgy mondjam, öntelten játszadozik, természetesen nagy hangon mint nagy papokhoz illik: bizony csak egyetlen szót sem szóltam volna önérdékemben. Miután azonban, jelzett cikkében, egy általános vád foglaltatik, mely többeket is érint és érdekel; s miután e vád felhozására előbbi cikkemmel én adtam alkalmat: kötelességemnek tartom most, hogy szó nélkül ne hagyjam e dolgot.

T. Varga Lajos ur ugyanis, keresvén a nazarénismus és annak terjedésének okait, s felemlítvén mint ilyeneket a látomásában látott „földimádó hitetlenséget s arczátlan erkölcsstelenséget“, végre mégis oda jut, hogy e veszedelmes betegségnek okai: a városi lelkészek; csalhatatlan gyógyszerai pedig a falusi lelkészek, illetve, ezeknek lelkészi működése. — Mert avagy nem nyilván és határozottan ezt jelentik-e e kérdő kifejezések „Miért nincsenek a kisebb parokhiák körül nazarénus telepek? Miért, hogy a nagy ekkleziákban évődnek azok a parazyták?“ s nem ezt bizonyítja-e a saját belmissiói — különben igen dicséretes és elismerésre méltó — működésének öntetszergő emlegatése és leírása? . . . pedig „minden dicsekedés gonosz“ azt mondja az irás.

Nos hát t. atyámfia! nékem ugyan nincsen szerencsém önt ismerhetni különösen azon „nagyság“-ában, honnan le-

szólani kegyeskedik hozzánk, hozzánk, a kik ön szerint — mint a régi nemes — csak pipánk gomolygó füst fellegei közt tétlenségben töltjük a drága időt, — de engedje meg mégis, hogyha én, a mily őszinte, igazi örömmel és elismeréssel hajlom meg az ön lelkipásztori meleg buzgósága, nemes lelkesültsége és munkálkodása előtt: másrésről épen oly megbotránkozással fogadom és utasítom vissza ama vádat, melyet ön a nagyobb ekkleziák lelkészei ellen idézett szavaiban könnyelműleg kimond. Nemcsak azért pedig, mert ön az illetők lelkészi működésének mikéntjét és eredményét egyáltalában nem tudhatja; hanem azért is, mert épen nem áll az, mintha csakis és minden nagy ekkleziában vólnának, valamint az sem, hogy egyetlen kis ekkleziában sincsenek nazarénusok. — És szerencse, hogyha nincsenek. Mert bizony higgye meg ön, hogyha nincsenek, ez csak azért van igen sok helyen, mert még nem jutottak odáig. Ön ugyan azt mondja, hogy azért, „mert lelkész és hallgatók örökös kontaktusban élnek.“ No hát kérem — ne vegye sértésnek egyik tisztelt lelkésztársam sem, mert nem általánosságban mondom — tudok én olyan kis községet, a hol az ön által említett örökös kontaktus abban áll, hogy még a keresztelelés is csak bizonyos, meghatározott napon történik, vagy a hol a lelkész ugyszólva csak vasárnap érülkőzik a hallgatókkal, — mert hiába a tiszteletes ur nem ér rá mindennap otthon tartózkodni, más dolgai vannak, . . . bizony pedig az ilyen kontaktus aligha elegendő óvszer a nazarénismus ellen!

Nem tagadom én azt, sőt elismerem és tudom, hogy a cura pastoralis gyakorlásának, életben való megvalósításának roppant hordereje és hatása van; de hát kérem, honnan tudja azt Varga ur, hogy azt miként és mily mérvben gyakorolják a nagyobb egyházak lelkészei, és egyáltalában hogy mit tesznek s mint működnek azok a valláserkölcsi élet fentartását és élesztését, vagy az egyház és iskolák emelését s felvirágoztatását illetőleg?! — Bizony, nagyon különös és valóban nagy bátorság s nem kis önhittség ítéletet mondani a lelkészi kar hivatalos működése felett és pedig egy részét feldicsérni s a másikat kárhoztatni, holott meg van írva „kicsoda vagy te, hogy a más szolgáját kárhoztatod?“ nagyon különös és épen nem református lelkészhez illő, mintegy kasztot teremteni akarni — mint Varga ur tevé — az ugyanazon hitű és hivatásu tisztársak között! Hát mit gondol tisztárs ur, hogy vajjon az ön által említett satyránál nem nagyobb satyra lenne-e az, hogyha nem is a nazarénusok, hanem magok a lelkészek vágnak egymásnak szemébe, „arról ismernek meg titeket, hogy az ön tanítványim vagytok, ha egymást szeretenditek“?! . . .

Nemcsak elitél pedig bennünket Varga ur, hanem ráadásul egy szives tanácsccsal is kedveskedik. — Azt mondja nevezetesen, „bizony egy kis törődéstől, áloműző fáradságtól nem kell ám huzódni tiszteletes uraiméknak, hanem letévén a borostyános csibukot, felvenni a bibliát“ stb. Köszönjük szépen a jó tanácsot, habár nem kértük is. Tudja ezt mindenki, minden hivatását kellően átértő és érző lelkipásztor Varga ur nélkül is, — csak hogy szükség tudni azt is, hogy le kell ám tenni nemcsak a borostyános csibukot, hanem a csutorás pipát is . . . s nemcsak „a nazarénusokkal bajlódó nagytiszteletű“, hanem a nazarénussal még talán nem bajlódó „tiszteletes“ uraiméknak is . . . Különben is, azzal a botrányos csibuk czélzatos felemlítésével nagyon tul

lőtt t. Varga ur a czélon, mert hiszen mindenki tudja, hogy a csibukot sem a szérün, sem a kertekben s mezőkön nem lehet, vagy legalább nem szokták használni; de igenis szokták és lehet szobában, író asztal mellett a szellemi munkálkodás közben, — és így, a kik azt használják, legalább nagy valószínűséggel nem rustikálással töltik idejük jó részét, hanem aztán nem is gyűjthetnek hivatalokból magoknak olyan kincseket, melyeket „a rozsdá és a moly megemészt és a lopók ellophatnak“ ... A mint ezt sok példa eléggé bizonyítja.

De bár miként álljon is a dolog, teljesítsék bár, vagy hanyagolják el — miként a vádból következtethető — a nagyobb ekkleziák lekipásztora lelkészi magasztos hivatalok kötelességeit; s ismerjék bár, vagy csak hiréből hallották légyen is — miként ezt Varga ur legalább rólam feltenni kegyes vólt — a cura pastoralist: egyről teljesen meglehet győződve és egészen nyugodt lehet t. Varga ur, — és ez az egy az, hogy a mi reánk bizottakért nem ő a felelős; és ha ő az övéi gondozását illetőleg teljesen csendes és nyugodt lelkében: engedje nekünk is annak szerény kinyilatkoztatását, hogy minket sem vádol a mi benső birónk és a reánk bizottakról számot adni mindenkor készek és bátrak vagyunk.

Végre a dolog érdemét tekintve, újból kinyilatkoztatom, hogy nézetem szerint, a nazarénismus terjedésének megakadályozására nézve a legelső lépés, a hirhedt kolporteurok működésének meggátolása volna, mert kétségtelen, hogy csak azóta van és terjed a nazarénismus, mióta ezek szabadon működhetnek. És ez nem zaklatás, nem hajsza, mint Varga ur hiszi, hanem kötelesség. Mert ugyan micsoda pásztor is volna az, ki a nyája közé belopódzott farkast — bár látja — figyelmen kívül hagyná s eltávolítani ne igyekeznék! ... Ez az ajánlottam első lépés azonban egyáltalában nem zárja ki a lelkészi gondozás minél nagyobb és szélesebb mérvben és körben való gyakorlását, csak hogy erre nem kell sem új törvény, sem valamely dörgelemes szózat, — minden lelkésznek kötelessége az, még pedig olyan, a melyre esküvel kötelezte magát.

A mi pedig a kormányhatalomra való hivatkozásomat illeti, ezt sem ok nélkül tettem. És ez okot t. Varga ur is könnyen megtalálhatta volna, ha akarja, mert nyilván mondom, „ha bár csak állami szempontból is.“ Igenis, én szerintem, a kormánynak is be kellene nyulni ez ügybe, mert a baj nemcsak egyházi, hanem társadalmi is, mely tehát az államot is méltán érdekelheti. Azt pedig jól tudjuk, hogy az államszervezet szilárdsága vagy felbomlása roppant érdekű és határu az egyházakra is — valamint megfordítva.

A „Lutherani comburantur“ t. cz. felemlítése, mint példa egyáltalában nem talál. Mert szerintem legalább óriási a különbség a protestánsok és a nazarénusok között. Amazok államellenes tanokat sohasem hirdettek s hitnézeteikről nyilván vallást tettek szájjal és írással a világ előtt, míg emezek, mint a gyökéren rágódó féreg — titkon működnek. ... Jó lesz tehát össze nem zavarnunk s egyenlőnek nem tekintenünk a kettőt.

Karczag, 1885. máj. 5.

Madarász Imre.

A Tiszántuli Egyházkerület közgyűlése.

(Vége.)

Az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottság elnökségéről Kiss Áron esperes másnemű elfoglaltatásai miatt lemondott, érdemei megörökíttetni rendeltetnek s helyébe Szabó János esperes választatott. Népiskoláink érdekében utasítatnak az esperesek, hogy a népiskolai állapotokat feltüntető statisztikai adatokat ezentul mindig a nyári egyházkerületi gyűlés idejére állítsák össze és küldjék be a tanügyi bizottság elnökéhez. Elrendeltetett, hogy a népiskolai tanítók részére a szükséges vezérkönyveket az egyházak, illetőleg az iskolák szerezzék be s azok, mint az iskola tulajdonai szálljanak át tanítóról tanítóra; továbbá egyházkerületünk népiskoláiban mindenütt az egyházkerület tulajdonát tevő kézikönyvek használtassanak. Ezen kötelező szabály ellenőrzésére az egyházmegyék esperesei s általában a lelkészek fölkéretnek és utasítatnak.

A fegyelmi bíróság két külön nap folytatott tárgyalásokat. Ápril 25-én d. u. Szabó Miklós gödényházi lelkész ügye tárgyalatott először, az ügyben hozott egyházmegyei ítélet megsemmisített és az ügyiratok nevezett lelkész hivatalától felfüggesztésének fentartása mellett törvényszerű újabb eljárás és ítélethozatal végett az egyházmegyei bírósághoz visszaküldetnek. Kolos Barna mihálydii lelkészre vonatkozólag az egyházmegyei bíróság ítélete helyben hagyatott és ő a mihálydii egyházban lelkészi hivatalától elmozdított.

Ápril 28-án szintén két törvényszéki ügy tárgyalatott.

Nagy Bálint h.-m.-vásárhelyi felsőbb leányiskolai tanító, ki mint segédlelkész is volt ott alkalmazva, miután az egyházi törvények 117. 119. és 257. §-aiba ütköző tényeket követett el, segédlelkészi minőségétől megfosztatott s mint ilyen tovább ezen egyházkerület kebelében nem működhetik.

A békési lelkészválasztási ügy akképen intéztetett el, hogy Kecskeméti Ferencz lelkészi hivatalában megerősítetett.

Végül a bíróság tudomásul vette, hogy Pethő József vólt gelsei tanító, lelkésze és annak családja ellen elkövetett szándékos emberölési büntettéért a királyi kuria által 7 évi fegyházra és 8 évi hivatalvesztésre ítéltetett; a felsőszabolcsi egyházmegyei bíróság még azt is kimondotta, hogy hivatalától végképen eltiltatik, ha büntetését kiállja is.

Vóltak még igen számos felebbezett ügyek, de a melyek inkább csak az egyes egyházakra tartozván, azoknak felsorolását szükségtelennek tartotta a

Referens.

Könyvismertetés.

A berlini városi misszióról, mint a belmisszió egyik ágáról. Biberauer Tivadar, a budapesti német ev. ref. egyház főgondnokának a misszió- és Gusztáv-Adolf-egylet gyűlésen Budapesten, nov. 20-án tartott felolvasása. Budapest, Deutsch M.-féle művészeti intézet. 1884.

Ezen, igen érdekes tartalmu füzetkéből kijegyzvén némely adatokat, melegen ajánljuk annak megszerzését és

átolvasását minden, a belmisszió ügyei iránt érdeklődő lelkészársunk szives figyelmébe.

„Berlin, mint új, császári székhely, az utóbbi 10 év alatt mesés módon gyarapodott, annyira, hogy jelenleg 1.200,000 lakosnál többet számlál s ezek közt egy millió evangélikus keresztyént és 225,000 tizenöt éven aluli gyermeket. Ezen hitfeleink számára csupán 50,000 üldhelylyel bíró 38 templom és 13 kápolna szolgál istenitisztelet helyül, mi nyilván egyik oka a népnek az evangéliomtól és az egyháztól elidegenedésének. Ugyanis Berlin városának statisztikája 1881-ben felmutat 4890 oly polgári házasságot, mely egyháziilag nem volt megáldatva, 38,154 gyermek közül 7142-öt, kik keresztségben nem részesültek és 21,390 halottat, kik egyháziilag nem lettek eltemetve. Ezen elidegenedés az egyháztól viszont, súlyosztó hatással van a közerkölcsiségre. Berlinben évenként 600 házassági elváltatás megy végbe; 10,400 nő él férjétől különválva; a városi árvaházakban létezik 261 anyja, 643 atyja és 147 mindkét szüle által elhagyatott gyermek. Egyetlen év alatt 71,761 egyén volt a városi fogházakban letartóztatva és 140,740 volt a mindenféle menedékházak ajtaján kopogtató hajléktalan egyének száma. Tetézi pedig ezen bajokat a szocialdemokrata propaganda, mely alkalmasint nagyobb válságot idézend fel, mint ezelőtt a francia forradalom.

A keresztyén gyülekezet feladata, hogy lelkészei által hirdettesse az evangéliomot és ugyancsak a lelkészek és előljárók közvetítésével mentesse meg azt, ami elveszendő, járasson utána az eltévedetteknek. E feladatnak azonban csak kis egyházakban lehet eleget tenni; oly nagyszerűekben, mint Berlinben, hol pl. a Tamás-egyházban 120,000 a gyakran még a lakást is változtató lelkek száma, ott lelki gondozásról, az egyesek felkereséséről szó nem lehet. E feladat végrehajtását tehát magára vállalja a városi misszió, a mennyiben egyetértve az illetékes lelkészekkel, a nyomorultakat felkeresi, a szerencsétleneken segíteni törekszik, egyháziilag meg nem áldott vagy békétlenkedő házastársaknak lelkiismeretere tapint, a szülőket inti, hogy gyermekeiket keresztyénileg neveljék, arcátlan koldulás, fajtalanság és iszákosság ellen küzd, szóval keresztyén fegyelmet és rendet kíván az egyes családokban meghonosítani. Eddigél évenként 60,000 családot látogattak meg a városi misszionáriusok; ugyanezek 18 vasárnapi iskolába, hetenkénti bibliamagyarázatokra, varró körökbe, ifjúsági egyletekbe gyűjtik az egyháztagokat, oktattva őket az Isten igéjében és segítve őket jólétre. A városi misszionáriusok körül segédkeznek a férfi és női egyletek. Ily segítő egyletek egész hálója van már Berlinre kivette és habár a hálónak körei, arányitva a növekedő nyomorhoz még igen tágak, mégis a városi misszió azon egyedüli eszköz, melylyel a népet az istentelenség és erkölcstelenség örvénye széléről vissza lehet rántani.

A jelenleg működő városi misszionáriusok száma 26, kik külön városrészekben, négy missziói felügyelő alatt állanak. Az egész intézményt bizottság igazgatja, melynek elnöke Stöcker udvari lelkész.

Mindenik városi misszionárius bizonyos, előre megálapított terv szerint, a maga területén házról-házra jár, bekopogtat a lakóknál, kínál keresztyén iratokat, alkalmat talál a keresztyén hitről, az örökkévalóságról és az itélet-ről való beszélgetésre; vagy pedig megtudván, hogy valahol

beteg van, igyekszik hozzáférhetni és vele imádkozni. Gondjuk van az egyháziilag meg nem áldott házaspárokra és kivált azokra, kik gyermekeiket meg nem kereszteltették; ezeknek neveit a polgári házassági hatóságtól kapják meg. Ilyen házonkénti látogatások alkalmával a múlt évben elosztogattak 67,000 vallásos iratot és könyvet, 5400 vasárnapi újságot, 161,000 predikációt, 1930 bibliát.

Mivelhogy azonban a mondott szó rendszerint hatékonyabb az irottnál és mivelhogy a férfiak legtöbbszörre távol vannak a háztól, (Berlinben 80,000 ember csak hálást bérel ki), azért a felnőtteket meghívják bibliai órákra és bibliai beszélgetésekre. Ilyenkor azután újra meg újra észlelhető, miszerint a nép szíve mélyében szendereg a megváltás és megszentelés utáni vágy és azon tudat, hogy üdv és áldás egyedül csak Istennél található.

Berlin különböző városrészeiben van most 18 terem ily gyülekezések megtartására és számosak ezeknek látogatói. Az ugynevezett liberalizmus ugyan rossz szemmel nézi ezen dolgokat és legjobban szeretné, ha a papok működése csak a templomra szorítkoznék. Idvezítőnk azonban mondja az ő tanítványainak: amit nektek füleitekbe sugok, azt predikáljátok a háztetőkön. A keresztyénséget a nép közé kell vinni, hogy olyan nagyhatalommá váljék, mely elől a sötétség meghátráljon. Így cselekedett Stöcker udvari lelkész s ezért ellenkeznek vele annyira a zsidók és az ugynevezett liberálisok, kik az utóbbi napokban irták róla a napi sajtóban: hogy ez a reactio embere, még pedig ennek legdurvább, legelvadultabb és legerőszakosabb fajtájából.

Lenz lelkész elvezetett ujon bérelt egyleti házába, mely ezelőtt kerttel bíró vendéglő volt és egy nagy lovas-kaszárnyával szemközt fekszik. Ennek földszintjén van egy 250 személyt befogadható terem a különböző gyűlések megtartására, azután egy olvasó szoba és egy dolgozó szoba nők és leányok számára; az első emeleten van egyik városi misszionáriusnak lakása és egy kisdédóvoda. Mindezen helyiségek ujonnan vannak berendezve és kellemes benyomást gyakorolnak a nézőre; szinte szemmel látható, hogy itt a szeretet intézi a dolgokat.

Vasárnapi napon volt alkalmam jelen lehetni az ifjúsági egyletnek, az egyleti teremben végbe ment megnyitási ünnepélyén és kellemes órát tölthettem körülbelül 100 fiatal és több idős ember körében, mely utóbbiak még nem régen felette rendetlen életet éltek volt, de most már megtalálták, a mi az ő békességökre való. Ugyanezen helyiség, bizonyos napokon szolgál az átellenben fekvő kaszárnya katonáinak összegyűjtésére, bibliai órák és azon előkészület megtartására, melylyel a vasárnapi iskolák vezetői készülnek a gyermekek tanításához. A vasárnapi iskolák, a helybeli papok vezetése mellett, kiváltképen templomban tartatnak. Így pl. mikor én a Sionegyház környékén sok gyermeket láttam a templomba menni, abba betekintve 1½ ezer gyermeket, 50—60 csoportban láttam a vasárnapi tanításban részesülni és megtudtam, hogy tanítóik kereskedő ifjak és ifjúsági egyletek tagjai.

A Lenz által nekem megmutatott dolgozó szobában szokott összegyűlni a leányegylet, melynek tagjai feherruhát és öltönyöket készítenek az óvodák és különösen oly szülők gyermekei számára, kik a városi misszionáriusok közvetítése mellett, vezetettek a keresztséghez. A nőegylet ellenben ruhákat készít azon elbocsátott büntetettek számára,

kiket a városi misszió gondozása alá fogadott és három helyiségében papir-katulya munkával és szivar-gyártással foglalkoztat. Az elmúlt évben 1648 elbocsátott büntetettéről és büntetéseik 379 családjáról gondoskodott a városi misszió. Mondanom sem kell, hogy milyen fontos ezen munka; mert hiszen nem csak a munkaadásról van itt szó, hanem mindennemű kísértetek kerülgetik ezen volt büntetéseket, hogy őket ismét a bűn fertőjébe visszacsalogassák és így a munkán kívül tanácsra, vigasztalásra, bátorításra, szóval tanácsra van szükségük. Ezek körül is az a teendő, a mit az irgalmas szamaritanus végezett, a ki nem csak sebeit kötötte be a latrok közé került embernek, hanem őt a vendégfogadó házába is vitte és ápoltatta.

A Lenz nőegyletéből való egyik hölgy feladatául tűzte ki magának oly megesett leányok, (ezeknek száma pedig Berlinben 30,000) felkeresését, kik készek bűnös életüket oda hagyni, a nőegyletnek, e célra elkülönített helyiségeibe menni és ott mindaddig megmaradni, míg vagy szüleikhez visszakisérhetők, vagy Magdolnaintézetbe adhatók lesznek. Meg kell jegyezni, hogy a berlini városi misszió rendelkezésére annyi női önkéntes erő állott, hogy ezek a fölötté nehéz feladatot vagy egészben vagy részben megoldani képesek és hogy a királyi rendőrség elnöksége oltalma alá veszi ezen munkásságot. Ugyanezen hölgyek már egy női szövetséget alapítottak, mely már Berlin határain túl is el van terjedve és külön közlönnyel is bír. Németország több indóházában láttam falragaszokat, melyek kétségkívül ezen női szövetségtől származnak s melyeken a Berlinben szolgáló fiatal leányok utasítatnak, hogy megérkezésükkor semmiféle idegenre ne bízzák magukat, hanem hogy szállás vagy hely nemlétében, bizonyos címekhez forduljanak, hol ingyen kaphatnak tanácsot és oltalmat.

Lenz ur elvezetett azután Berlin nyugoti részébe, hol a városi misszió nagy háza, mondhatnám ennek főhadiszállása létezik.

A múlt év végén a nem épen jó hírnek örvendett Varieté színház, szép kertjével együtt, melyben éjjeli kerti ünnepélyeket szoktak volt rendezni, lett eladóvá. Stöcker udvari lelkész nem soká fontolgatva, hanem bizva Istenben és a misszió barátjainak áldozatkészségében, megvette azt és ime hitében nem csalatkozott meg, mintán egy év leforgása alatt, az átalakításokkal együtt 150,000 forintot kitétt vételár ki lett fizetve. Ez tehát a városi misszió fentnevezett központi nagy háza. A volt színház nézőterében, mely 1400 embert befogad, hetenként istentiszteletek és felolvasások tartatnak, a többi helyiségben összegyülekeznek az ifjusági egyletek és a ház ujon épített toldásában oly könyvkereskedés van elhelyezve, mely csupán keresztyén irányu könyveket árusít el. Ezen könyvkereskedés egy év elmúltával már saját bevételeiből tartja fenn magát, miből kitűnik, hogy mily nagy szükség van az egészséges lelki táplálékra.

Mint a cím mutatja, ez érdekes adatokat Biberauer Tivadar ur, ezen nemesen egyházas érzelmű főgondnok tüneti elő egy felolvasásában, melyet Láng Adolf pestmegyei ev. főesperes ur fordított magyarra. A füzetke megrendelhető Kónig Rudolf ev. ref. lelkész urnál Budapesten (Váczikörut 76. sz. a.) Ára: 2 kr.

Szt.

K ü l f ö l d .

Németország. Figyelemre méltó ama nyilatkozat, melyet a bádeni evang. felsőbb egyháztanács tett arra vonatkozólag, hogy a lelkészek micsoda állapotot foglaljanak el a politikai választásokkal szemben. Az egyháztanács nem kívánja eltüntetni a lelkészeket a politikában való részvételtől, mert hisz ehhez, mint minden állampolgárnak, úgy a lelképásztoroknak is joguk van; hangsúlyozza azonban, hogy a lelkész e jog gyakorlásában bizonyos határok közé van szorítva, melyeket hivatala szab eléje. Ő az egyház szolgálója s mint ilyennek lelképásztorilag kell szolgálnia az egész egyházat. Ezzel sehogy sem fér az össze, hogy ő mint politikai agitator szerepeljen s magát kizárólag egy politikai párt szolgálatába oszssa egyháza körén belől. Ez által azon veszélynek teszi ki magát, hogy nem csak azon egyház tagok bizalmát veszti el, kik más párthoz tartoznak, hanem eljásza azon vallásos concentratiót, erőt és örömet is, mely hivatalának áldásos viseletéhez mulhatlanul szükséges. E jóakaratu intéseket is méltelen köti szívökre a lelkészeknek az említett egyháztanács.

A hesseni igazságügyi miniszterium nevezetes szabályrendeletet bocsátott ki a börtön — helyiségekre vonatkozólag. Ennek értelmében minden fogoly részesítendő a lelképásztori gondozásban; a lelkészi látogatások meghatározott időközökben történjenek. A fogházakban, ha a helyiség engedi, időről időre úgy az evang., mint a kath. hitvallásu foglyok részére különös istentiszteletek tartandók; ezekben a vizsgálati foglyok csak a bíró világos beleegyezése mellett vehetnek részt, míg az elítélt foglyok a részvétel alul csak a betegség miatt, vagy más különös okokból menthetők fel. A polgári foglyoknak az istentiszteleteken való megjelenés tetszésökre bizatik. A fogoly kívánságára az urvacsora a fogházban kiszolgáltató. Minden czellában legyen biblia, vagy legalább ujszövetség, vagy imakönyv. Midőn az intézet könyvei a foglyok közt kiosztatnak, tekintettel kell lenni a fogoly egyéniségére és netán kifejezett kívánságára; ez alkalommal meg kell ösmertetni a fogolylyal a könyvgyűjtemény lajstromát is. Ha munkaszünet van, az olvasás vagy a felolvasás sürgetendő.

Az elhalt Schenkel Dániel helyére a systemetica theologia tanszékére az ifju H. H. Wendt neveztetett ki professorul.

Dr. Julius Wellhausen, előbb a theologiának Greifswaldban rendes, utóbb Hallében a keleti nyelveknek rendkívüli tanára, a modern pentateuch-kritika egyik legmérezebb harczosa, a marburgi egyetemre a keleti nyelvek rendes tanárául lett kinevezve.

Leop. Prowe-nek két kötetes nagy műve a múlt évben befejezést nyert; (az első kötet még 1883-ban megjelent.) címe: „Nicolaus Copernicus,” Berlin, 1883—84. Kiváló szives fogadtatásban részesült e derék munka, mely a nagyhirű csillagász Koppernik, vagy latinosan Copernicusnak életét gondos forrástanulmányozás folytán igyekszik teljes világításba állítani. Érdekes, hogy szerző elfogadja Hipler azon állítását, hogy ezen ismert sirirata Copernicusnak (melyről Révész Imre Figyelmezőjében 1872. l. 403. is úgy tétetik említés, mint „önkésztette” siriratról): „Non parem Pauli gratiam requiro

Veniam Petri neque posco, sed quam In crucis ligno dederas latroni Sedulus oro" nem Copernicustól, hanem Aeneas Sylvi Piccolomini egy odájából való, 1444-ből; a nagy csillagász képe alá egy honfia jegyezte azt a thorni plebániái templomban.

Franciaországban a protestánsok száma, a legújabb kimutatás szerint 650,000, 870 lelkészszel; a ref. egyházra esik 550,000 lélek, 80,000 a lutherire és 15—20,000 a szabad egyházakra; ezek mellett vannak még methodisták, szinte 130 predikátorral, baptisták 8 imaházzal és darbysták, ez utóbbiak ker. szervezet nélkül.

Amerika. Az adventisták-nak főhelyük Battle Creek, Északamerikában. Vasárnap helyett a zsidók szombatját ünneplik. Irataikban nagy buzgalommal igyekeznek kimutatni, hogy minden keresztyén kötelezve van a szombatot (7-dik nap) ünnepelni. A gyermekkeresztséget elvetik s a baptistákkal egy nézetben vannak. Ezenkívül megvetik a szentháromságról szóló tant s úgy vélik, hogy Krisztus „advent“-jét meghatározhatják. Nagyszerű pénzösszeg áll rendelkezésükre. Az utóbbi évben 2684 új taggal gyarapodott társaságuk; 63000 dollárt vettek be könyvekért, 57 millió könyvlapot nyomattak. 2 $\frac{1}{2}$ millió számban hirlapot adtak ki és 8 új lapot alapítottak. A lapok angol, német, svéd és francia nyelven jelennek meg.

A methodisták püspöki egyházának Északamerikában 1884-ben 103 konferenciája és 16 missiókerülete, 13 püspöke, 488 előjárója, 12,811 utazó predikátora, 12,211 helyi predikátora, 1,604,412 rendes és 182,927 próba-tagja volt; 60,995 gyermek, 67,979 felnőtt kereszttetett meg. A tagok ez évi száma 557-tel több az előbbiévénél. Van továbbá 19,065 temploma, 21,140 vasárnapi iskolája, 1,737,385 tanulóval; predikátorok, püspökök fizetésére s más folyó kiadásokra 38 millió márk (= 22,800,000 forint) fordítatik. Az egyház hatósága alatt 9 theologiai intézet áll 545 tanulóval, 125 felsőbb tanintézet (egyetem, gymnasium, seminarium,) 23,466 tanulóval és 25 felsőbb leánynevelő intézet 2500 növendékkel. A methodismusnak általában az Egyesült Államokban 25,626 utazó-, 34,638 helyi predikátora, 3,958,156 tagja, az egész földön pedig 32,115 utazó-, 77,879 helyi predikátora, 5,124,992 tagja van. A methodisták száma különben szinte 25 millióa tehető.

Hollandia. Dr. J. H. Scholten (született 1811. aug. 17.) 1843—1881. a leideni egyetemen theol. professor, a hollandi kritika theologia vezérfőnöke husvét hetében Leidenben meghalt.

Dicsőfi József.

Egy és más az egyházi élet és a gyakorlati theologia mezejéről.

Az urvacsora kiszolgáltatásának idejéről.

A zsinati törvények 104. §-a szerint: „Az urvacsoráját a lelképásztörök, a fennálló rend és szokás szerint, ünnep vagy vasárnap délelőtt, istenítisztelet alkalmával szolgáltatják ki.“ — Ezen §-t, a Tóth Sámuel által szerkesztett s 1875-ben kiadott: „Egyházakat s belhivatalnokokat legkövetlenebbül érdeklő országos törvények stb. kivonatos gyűjteménye“ című jeles mű 51-ik lapján olvasható közlemény

kipótolja, ez nevezetesen így szól: „Magyar ref. egyházunkban, kánon és gyakorlat szerint, évenként 6 különböző ízben szolgáltatják ki az urvacsora; nevezetesen: a 3 fő ünnep; új kenyérré szeptembert megelőző vasárnap; új borra október utolsó vagy november első vasárnapján; és a böjti napok második vasárnapján. — Néhol advent első vasárnapján is, sőt a 3 nagy ünnepet előző vasárnapokon; néhol ismét a 3 nagy ünnep mindkét napján.“

Kérdésbe teszem már most: hogy ezen előrebocsátottak mellett, a lelképásztöröktől — az urvacsora kiszolgáltatási idejére nézve, egyöntetű eljárást lehet-e várni? Nemmel felelek, mert p. o. ha egyik lelkész új borra okt. utolsó vasárnapján, másik nov. első vasárnapján, vagy egyik új borra, másik e helyett adventre szolgáltatja ki az urvacsorát: az egyöntetűség nem lehet meg.

Nem csodálkozom azért azon, hogy egyházkerületünkben lehetnek lelkészek, kik a felhozott esetekben egyenlőtlenül járnak el, ezért neheztelés alá sem eshetnek mindaddig, míg határozott utasítás nem lesz; hanem igenis csodálkozom azon, hogy tapasztalás szerint vannak olyan lelkészek, kik a böjti, új kenyéri urvacsora kiszolgáltatási idejére nézve is egyenlőtlenül járnak el, azokat nem a maguk idejében szolgáltatják ki, noha idézett gyűjteményben — ide tartozólag — határozott utasítás foglaltatik.

Igen sajnálatra méltó utóbbiak eljárása, minthogy más egyebet nem említve, káros hatással lehet a vallásos erkölcsi életre nézve, sőt káros hatással lehet bizonyos tekintetben, az illető lelkészre nézve is. — Tegyük fel p. o., hogy egyik egyházban, idézett gyűjtemény szerint — tehát maga idejében — bűnbánati hét tartatik, másiban még nem tartatik; előbbi egyházbéli vőlegény elhozhatja menyasszonyát utóbbi egyházból, ha már előbb kihirdettetett, vagy éppen hirdetés aluli felmentvényvel bír, mert ott az esketést a lelkész végrehajtja, mely után saját lakóhelyén kitartott menyeközjével, az ezzel együtt járható kihágásokkal, a bűnbánati hetet tartó egyházbéli lelkész elbírálása s teszik ezt sokszor a legegyszerűbb emberek is, ha tudják, hogy a bűnbánati hét tartásának ideje mikor van, a mit pedig jó falusi iskolában is betanít a tanító tanítványainak. — Felhozott esetben tagadhatlan a kétféle káros hatás.

Épen ezért, ma midőn az egyöntetűsége törekvés minden téren mutatkozik, ma midőn a közmondás: „rend a lelke mindennek“, nem csak hangzik már, hanem hogy úgy legyen, minden tekintetben a jó rend valósíttatik: felette óhajtandó, hogy egyházi tekintetben is „mindenek ékesen és jó rendben legyenek.“ — Ugy gondoljuk, hogy egyházkerületünk intézkedni fog az urvacsora kiszolgáltatási idejére nézve; de talán addig is üdvös dolog lenne, ha az egyenlőtlenül eljáró lelkészek, magukat a Tóth Sámuel gyűjteményében foglalt közleményhez tartanák, a böjti — új kenyéri urvacsora kiszolgáltatási idejére nézve, mert gondolni sem lehet, hogy annak idejében egyenlőtlen eljárásra nyujtassék alkalom bármiféle intézkedés által, s a jó rendet megkezdeni minél előbb, jobb önként, mint kényszerítve!

Máté-Szalka.

Papp Arthur,
ev. ref. lelkész.

Még egy szó az „uri imádság“ használatáról.

Őszintén örülök annak, hogy a mit lapunk 5-dik számában az „uri imádság“ felől irtam, nem hangzott el egészen hangtalanul, maradandó nyom nélkül, mert imé eddig is többfelől szólottak már a kérdéshez. Szeretném megtenni, ha képes lennék reá, hogy olykor-olykor összegezzem az egyik-másik tárgy felől ezen rovatban mondott eszméket s ezt minden olyan esetben igyekszem meg is tenni, mikor az illető tárgyat tán épen magam vettem föl. Nem tudom, szól-e hozzá még valaki az „uri imádság“ kérdéséhez, de tény az, hogy e tárggyal idestova végkép le kell számolnunk. Tehetjük ezt, mert csak magamnak is sok elmondanivalóm van még.

T. Sárközy Ignác ur szólott először a dologhoz s könnyedén enged meg magának és másoknak ezen imádság szövegén több olyan változtatást, melyek eltérnek a Károlyi-féle szövegtől. Neki azonnal megfeleltem. Utána t. Nagy Elek ur foglalkozott a kérdéssel s bár sokat bajlódott azokkal az ártatlan bogomilekkel, kiket én első cikkembe valahogy belehoztam, az előbbinél már jóval nagyobb apparátussal szól a tárgyhöz, s midőn az én nézetemet végül elfogadja, elől teljesen elveti azt. Exegetikai alapra támaszkodva is kénytelen ő emezt tenni, mert hiszen például ez: „Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben,“ szerinte rosszul van magyarul mondva, a „vagy“ szó illetéktelen helyen állván, úgy hogy annak „a mennyekben“ után kell jönnie. Nem vagyunk egy véleményen, mert mind a két fordítás vagy egyformán jó, vagy egyformán rossz; „ó év τοῦ οὐρανοῦ,“ így van a görög; „aser bassámajim,“ mondhatta az Ur s így egyben sincsen ott, aminthogy a zsidóban nem is lehet, a lételet jelentő ige. Így hát egyformán jó lehet a két fordítás. És mégis mélyére tekintve a dolognak, valószínűleg Károlynak van igaza, nem pedig t. Nagy Elek urnak, mert hiszen Krisztus Urunk a mi mindenütt jelen való Atyánkról aligha akarta hangnyomatosan azt tanítani, hogy ő csak a mennyekben volna, pedig a mondatnak az lesz az értelme, mi helyt a mennyekben szó áll elől s csakugyan mindazon bibliafordításokban, a melyeket én ismerek, hátul áll a mennyekben szó. T. Nagy Elek ur elmondja azután, hogy miben tér még el Károlytól s végül nekem kezet nyújtva, óhajtanónak, sőt szükségesnek mondja, „hogy a miatyánkot minden liturgus, minden tanító, sőt minden protestáns ember csakis egyféleképen imádkozza, de nem csak tisztán, hanem az egész magyar prot. anyaszentegyházban.“ — Azt mondja tehát, a mit én, bár előbb ezen elvével ellentétes álláspontot foglalt el. Hogy lesz lehetséges a megegyezés, ha még az is szabadoskodik, a ki tiltakozik a szabadoskodás ellen?!

Egy hang érintette még ezentúl e tárgyat. Gergely Károly ur ugyanis könyvismertetésében per tangentem szólva hozzá, teljesen nekem ad ez ügyben igazat. De meg vagyok fölele erősen győződve, el fog terjedni az a nézet, hogy bizonyos dolgokban kissé fékezünk kell szabadsági vágyainkat s hogy befogják látni mindnyájan, kik például Petőfinek, vagy Aranynak, vagy bármely nagy írónak nem helyesen való czitálását valóságos szentségtörésnek tartják,

hogy ezen elvet bibliánkra is alkalmaznunk kell. A lelkészen nem a tudós exegetát nézem én, ha ő előttem imádkozik, hanem azt a liturgust, ki komoly megalázkodással forogódik az Ur oltára körül.

Csiky Lajos.

Különfélék.

Tiszántuli ev. ref. egyházkerület tanügyi bizottsága, tanácskozásait folyó hó 27-én fogja megtartani Debreczenben.

Makói ev. ref. egyházban segédlelkészszé Meggyesi Lajos választatott meg.

Találkozás 10 év múlva. A kitűzött időre, május 7-én reggel istenitisztelet után csak feles számban jöttek össze a Bika szállodában azok közül, kik a hittanszaki pályát 1875-ben végezték. Fájdalom, a 20 pályavégzett osztálytag közül 7 már csendesen aluszsa siri álmát, — köztük Csák János theologiai volt segédtanár és megválasztott békési lelkész. — Hárman nem jelentek meg s elmaradásuk okát levélileg sem tudatták. A megjelent 10 osztálytag u. m. Dombi Lajos n.-várad, Kádár Antal tiszaszt-imrei, Kósa Ede jármii, Rácz Lajos micskei, Sipos János belényes-ujlaki, Kis Lajos kaplonyi rendes lelkészek; Nagy József kecskemeti segédlelkész, Oláh Sándor bősörményi gymn. tanár, Papp Antal vésztői rektor és Percze János Debreczen városi levéltári irodatiszt, egyfelől a nagymérvű halálozás feletti vesztesség és fájdalom, másfelől a czélhoz jutás öröm- és reményteljes érzelmei között töltötték el a napot, — elhatározván, hogy 10 év múlva, Isten akaratából, az élők újból találkozhatnak. A megmaradt 13 iránt legyen irgalmas a halál s a kegyelem Istene vezérelje őket a magasztos pályán a következő tíz évi bódog és örömteljes találkozásra! (K. A.)

Az álmosdi ref. lelkészi állomásra a jelölés f. hó 4-ik napján ejtetett meg. Tizenöt pályázó közül kijelöltettek: Bajza Antal ér-tarcsai, Bészler Imre vértesi rendes lelkészek; továbbá Molnár Mihály k.-kerékii, Ladányi Gyula debreczeni, Lengyel Pál ér-mihályfalvai s. lelkészek. A választás f. hó 25-én leend.

Debreczeni főiskola. A magyar irodalmi Önképző-Társulat évváró díszgyűlését f. hó 13-án tartotta meg Csiky Lajos akad. igazgató és Géresi Kálmán felügyelő tanárok jelenlétében. Az évi működés összegezéséből álljon itt ennyi: tartott a társulat 40 gyűlést, melyeken 39 szépirodalmi és tudományos jellegű munka olvastatott fel s 25 szavalt mondatott el. — A társulat „Heti Közlönye“ 24 számban jelent meg, 68 nagy iven hozván 51 költeményt, 12 beszélyt, 39 értekezést. — Pályadíjat nyertek ez évben irodalmi munkáikkal: Csécsi Imre 3 th. (2-szer), Harangi József 3 jh.; Erdélyi Imre 4 th.; Szabolcska Mihály 3 th. (2-szer.) — Szavallattal pedig: Papolczy Zoltán, Dávid Gyula, Takács János és Kövendi Dénes. Könyvjutalmat adott a társulat 22 szorgalmasabb tagjának.

Felelős szerkesztő: Tóth Sámuel. Szerkesztőtársak: Csiky Lajos, Géresi Kálmán.